

KOMENTAR: IZBORI ZA MKS IZAZVALI VELIKO UZBUDJENJE

Author: [Chris Stephen](#)

Izbor sudaca Medjunarodnog krivicnog suda neocekivano je poprimio karakteristike cirkuske predstave

Evo price o velikom uzbudjenju, o suzama i smijehu. I sa sretnim zavrsetkom.

Na samom pocetku, cinilo se da je izbor sudac Medjunarodnog krivicnog suda (MKS) - koji je obavljen proslog tjedna u Njujorku - prilicno nezanimljiv dogadjaj. Pokazalo se, medjutim, sasvim suprotno.

Prvi sok se desio u prvom krugu glasanja. Cetiri velike zemlje - Britanija, Francuska, Njemacka i Italija - ocekivale su da njihovi kandidati glatko pobijede. Ali nikome od njih to nije poslo za rukom.

Podjednako je iznenadjujuce bilo i to sto su sest kandidata, od ukupno sedam, bile zene. Rijec je o velikoj promjeni. Usprkos tome sto medjunarodni tribunali vole ukazivati na vaznost ravnopravnosti spolova - u praksi najcesce nije tako.

Na primjer, u Tribunalu za ratne zlocine tek su nekolicina sudaca zene, dok u Medjunarodnom sudu pravde postoji samo jedna.

MKS je odlucio da s takvom praksom prekine, pa je unaprijed odredio minimalnu kvotu za zene.

I to je funkcioniralo kako treba - stovise, i bolje nego sto treba. Predsjedavajući Zeid Raad Al Husein (Zeid Ra'ad Al Hussein) izazvao je opci smijeh napomenuvši da u drugom krugu glasanja postoji minimalna kvota za muskarce. I nije se salio.

"Epohalno", uzviknula je Vahida Neinar (Vahida Nainar) iz Medjunarodnog odbora za ravnopravnost spolova. "Prvi put se tako nesto desilo u jednom medjunarodnom sudu."

Dva najvisa polozaia pripala su Morin Klark (Maureen Clark) iz Irske i Fatumati Diari (Fatoumata Diarra) s Malija. Njih dvije vec su obavljale posao sudaca u Haskom tribunalu.

Ipak, nisu svi zadovoljni. Predstavnici velikih sila, sokirani ishodom, promrmljali su kako su neka rjesenja neprikladna. "Dobro je sto su na tom polozaaju zene, ali su vam takodje neophodni i dobri suci", pozalio se jedna duznosnica, i sam inace - zena.

Potom su predstavnici zemalja u razvoju procijenili da je Zapadna Evropa bila isuvise arogantna, te da zbog toga mora biti i kaznjena.

Tako je u trecem krugu glasanja izabran kandidat iz Trinidada i Tobaga. Smatralo se da i treba da bude tako: upravo je Trinidad i Tobago pokrenuo citav proces formiranja MKS-a, tako sto je jos 1989. zatražio osnivanje svjetskog suda koji bi se bavio suzbijanjem trgovine drogom.

Naravno, ironija je u tome da danas, 14 godina kasnije, takav sud postoji - ali trgovina drogom nije polje

njegove nadležnosti.

U četvrtom krugu pobijedili su Kanada, Cipar i Finska. Glavnim igračima ni tada se nije posrecilo.

Tek su u devetom krugu - kada je nastupio zastoj u glasanju, što je dovelo i do poremećaja rasporeda - najzad izabrani i predstavnici Britanije i Njemačke, i to zajedno s visoko ocijenjenom predstavnicom Letonije, Anitom Usackom (Anita Usacka).

A onda su svi reflektori upereni ka Francuskoj, čiji je kandidat bio nitko drugi do Klod Zorda (Claude Jorda), aktualni predsjednik Haskog tribunala.

Bilo je nezamislivo da francuski sudac ne bude izabran. Ali je i on postao zrtva imidza koji njegova zemlja i citava Zapadna Evropa imaju u ocima ostalih delegata.

Svi su suglasni da je francuska delegacija od samog pocetka pokazivala pretjerano samopouzdanje.

No, bilo je i drugih sporenja. Afrikanci su se pokušali dogovoriti oko udruživanja snaga, ali se s time nisu suglasile Nigerija i Senegal. U međuvremenu su i Istocnoevropljani htjeli podržati Hrvatsku, ali na to nisu pristali Poljaci.

Da stvar bude gora, mediji su u potpunosti ignorirali citav dogadjaj: u tom trenutku u zgradi je boravilo oko 500 novinara, ali su se svi nalazili na gornjem katu, gdje su pratili obraćanje americkog drzavnog tajnika Kolina Pauela (Colin Powell) povodom krize u Iraku.

Njujork Tajms (The New York Times) bio je jedan od rijetkih stampanih medija koji su otpratili opisani dogadjaj, ali je i u njemu posle svega nacinjena greska: u objavljenom izvjestaju sve se vrijeme govori o sudu Ujedinjenih naroda.

Medjutim, iako je sam skup održan u sjedistu te organizacije, MKS zapravo predstavlja potpuno odvojeno tijelo.

Zadovoljstva je bilo jedino na licima pripadnika organizacija za zastitu ljudskih prava, čiji su uglavnom mladji aktivisti pazljivo pratili citav dogadjaj s galerije iznad konferencijske dvorane.

Politika izbora za njih znaci nesto nevazno. Bili su zadovoljni zbog cinjenice da je, nakon toliko godina cekanja, medjunarodni sud konacno postao stvarnost.

"Imate osjecanje da ste dio povijesti", izjavila je Adel Vogemen (Adele Waugaman) iz Koalicije za MSK.

Izbor se protegao i na petak. Mjesta su, jedno po jedno, popunjavana.

Do tada je zgrada vec opustila. Kafe-bar je zatvoren, prevodioci su otisli kucama, a glavna vrata su zakljucana. Gotovo da bih ocekivao da se pojavi radnik osiguranja, sa sveznjem kljuceva u ruci, i upita nas jesmo li pri izlasku pogasili svjetla.

U tom trenutku, međutim, postoje još tri kandidata koji se bore za jedno jedino preostalo mjesto.

U pitanju su Zorda i još dvojica sudaca, čija je reputacija izvanredna, ali s čijim kandidaturama postoje i izvjesni problemi.

Nigerijac Adolfus Karibi-Vajt (Adolphus Karibi-Whyte), koji je također i sudac Haskog tribunala, postao je poznat tako što je u jednoj prilici snimljen kako drijema tokom sudjenja kojim predsjedava.

S druge strane, vlada Hrvatske - zemlje iz koje dolazi kandidat Ivo Josipović - trenutno se opire nalogu Haga da preda dvojicu bivših generala koji se terete za ratne zločine.

Zagreb prolazi kroz tesko razdoblje: obećava da će podržati pravila jednog suda za ratne zločine, dok je u isti mah zaokupljen ignoriranjem odluka drugog.

Konačno, u trideset i trećem krugu glasanja, Hrvati su povukli kandidaturu i odustali. Najveći dio preostalih glasova prikupio je Zorda, koji je i izabran uz veliki uzdah olaksanja delegata iz 87 zemalja-članica.

Posljedica svega toga bio je sretan kraj. Posto su kandidati i delegati otputovali kući, postalo je jasno da su burna rasprava i sav taj kaos doveli da sudacki sastav bude veoma dobar.

Medju 18 imena nalaze se predstavnici različitih dijelova svijeta, različitih pravnih sistema i - naravno - različitih spolova.

Na kraju su čak i predstavnici velike četvorice bili izabrani. Bilo je zabavno promatrati to malo ponizenje koje su otrpjele velike evropske države, ali je svakako važno i da su u sastav MKS-a usli i iskusni suci, poput Zorde.

Britanija i Francuska važne su iz još jednog razloga. One plaćaju najveći dio troškova. One su stalne članice Vijeća sigurnosti. A čini se i da su jedino one spremne poslati vlastite komandose u akcije hapšenja osoba koje će biti osumnjicene pred MKS-om.

Na kraju, riječ ima Sem Miler (Sam Muller), zamjenik direktora zajedničkih službi MKS-a, koji je prostoriju napustio s osmijehom na licu. "Vlak je izasao iz stanice", rekao mi je. "Dobili smo sud. Dobili smo solidan budžet. A sada smo dobili i suće."

Spisak sudaca:

Rene Blatman (Rene Blattmann), Bolivija; Morin Klark (Maureen Clark), Irska; Fatumata Diara (Fatoumata Diarra), Mali; Edrijen Fulford (Adrian Fulford), Ujedinjeno Kraljevstvo; Karl Hadson-Filips (Karl Hudson-Phillips), Trinidad i Tobago; Klod Zorda (Claude Jorda), Francuska; Hans-Peter Kaul (Hans-Peter Kaul), Njemacka; Filip Kirs (Philippe Kirsch). Kanada; Erki Kurula (Erkki Kourula), Finska; Akua Kuenehia (Akua Kuenyehia), Gana; Elizabet Odio Benito (Elizabeth Odio Benito), Kostarika; Georgios Pikis (Gheorghios Pikis), Cipar; Navanetem Pilej (Navanethem Pillay), Južna Afrika; Mauro Politi (Mauro Politi), Italija; Tuiloma Slejd (Tuiloma Slade), Samoa; Samoa Sang-hiun Song (Samoa Sang-hyun Song), Republika Koreja; Silvija Stejner (Sylvia Steiner), Brazil; Anita Usacka (Anita Usacka), Letonija.

Chris Stephen sef je Ureda IWPR-a u Hagu.

Location: Africa

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/komentar-izbori-za-mks-izazvali-veliko-uzbudjenje>